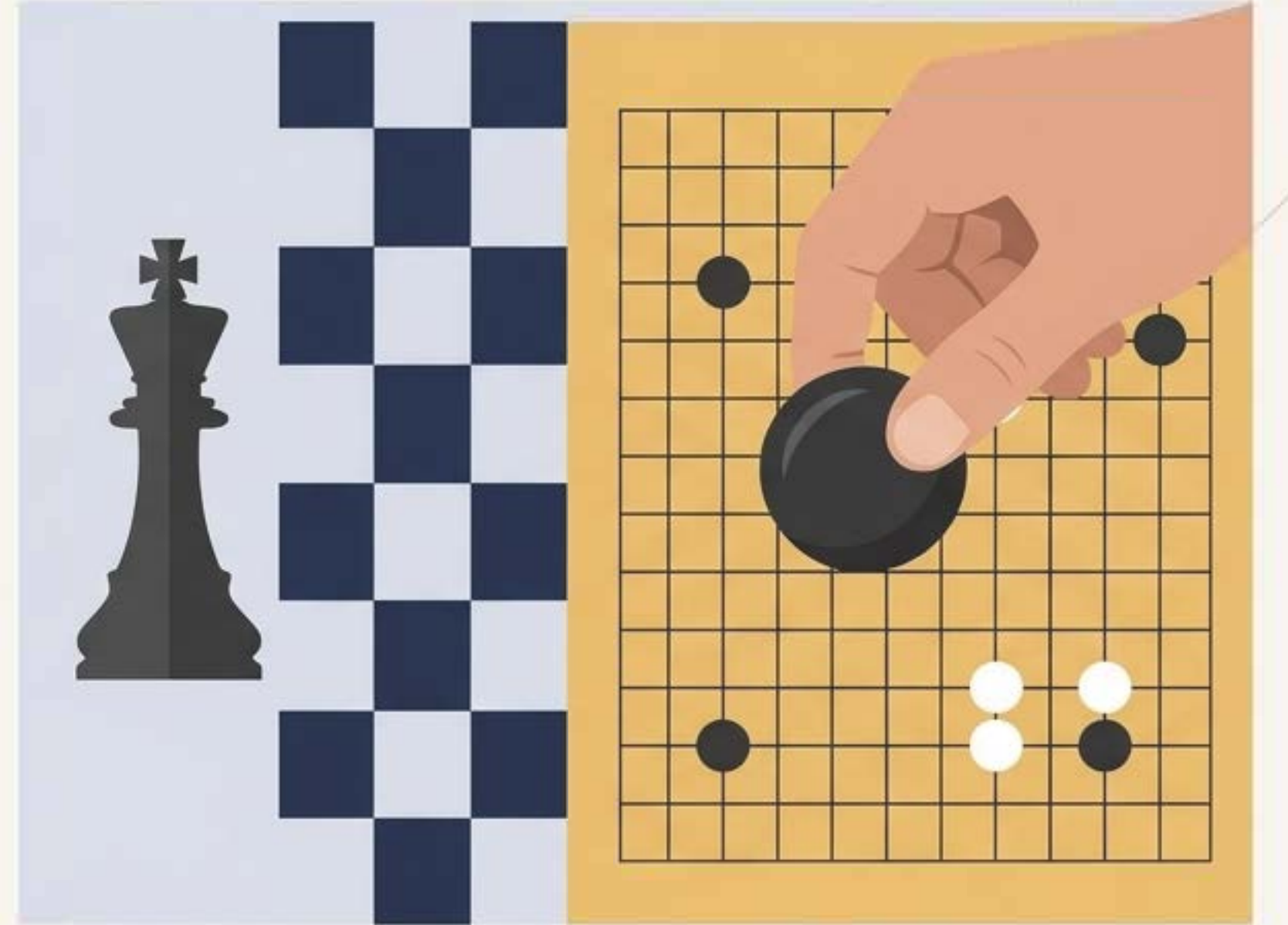

ABD'nin Satranç Hamleleri, Çin'in Go Taşlarına Karşı

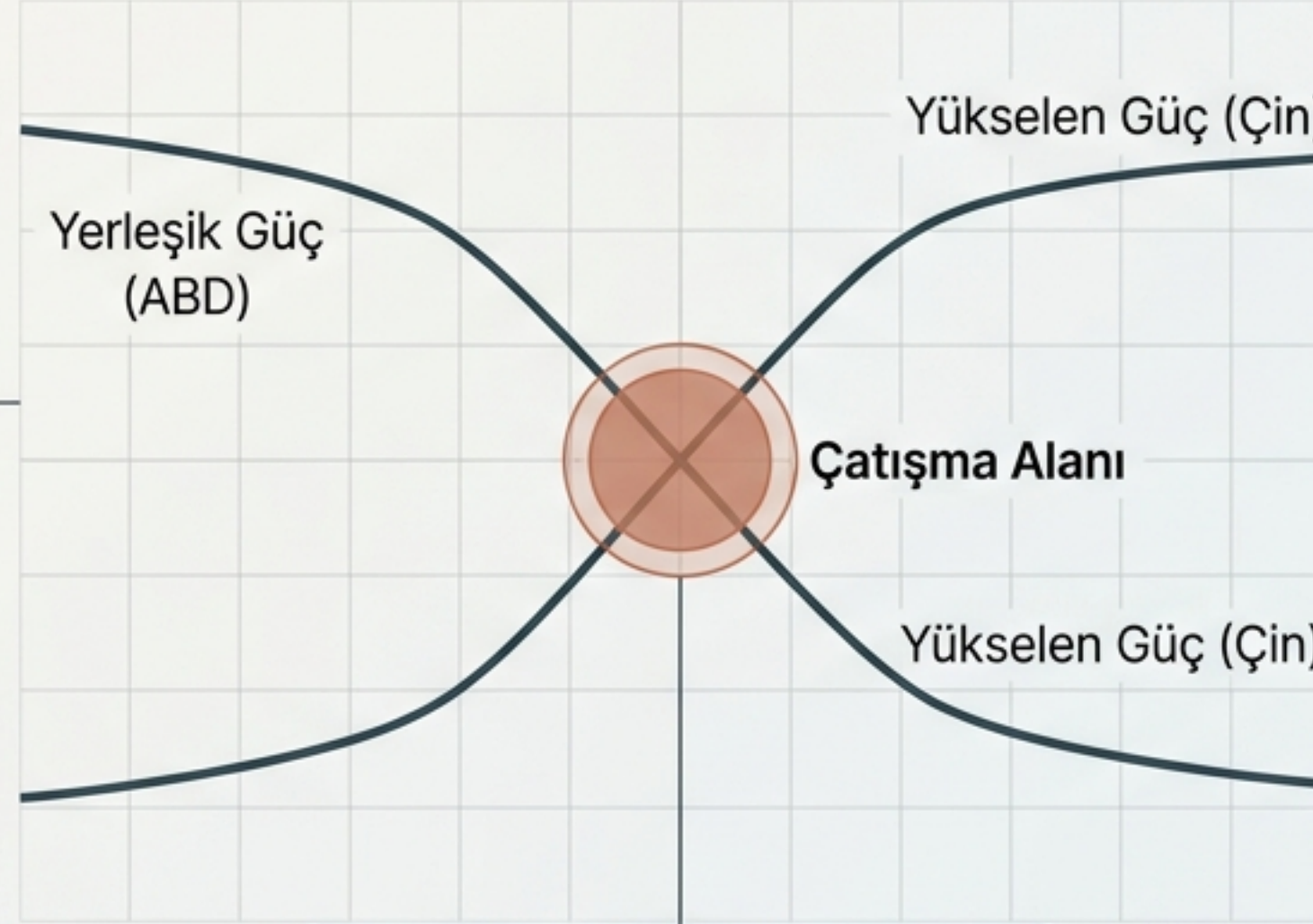
Şi Cinping'in Tukidides Tuzağı retoriği üzerinden iki farklı stratejik zihniyetin okunması.

Tukidides Tuzağı: Yükselen Güç, Yerleşik Güce Karşı

Kavramın Kökü:

Atina'nın büyümesi ve Sparta'da yarattığı korkunun savaşı kaçınılmaz kılması (Peloponnes Savaşı, Tukidides).

Modern Uyarılama:

Graham Allison (Harvard, 2012/2017) tarafından Çin-ABD rekabetine uyarlandı.

Tarihsel Veri:

Tarihteki 16 benzer rekabet vakasının 12'si savaşla sonuçlanmıştır (Allison, 2017).

Şi Cinping'in Söylemindeki Üç Aşamalı Dönüşüm (2014-2026)

İnkâr ve Uyarı (2014-2015)

Mesaj: Böyle bir tuzak yok,
ama yanlışlıkla kurabiliriz.

Soru ve Yumuşatma (2023-2024)

Mesaj: Dünya ikimize de yeter,
tuzağa düşmek kader değil.

İddia ve Meydan Okuma (2026)

Mesaj: Bu tuzak aşılabilir,
kuralları biz de belirleriz.

Birinci Dönemeç: İnkâr ve İhtiyatlı Uyarı

1

Ocak 2014, WorldPost/HuffPost
Röportajı

Tukidides tuzağından kaçınmak için hepimizin birlikte çalışması gerekir. Güçlü ülkelerin mutlaka hegemonya arayacağı savı Çin'in DNA'sında yoktur.

Bağlam: Yazılı bir röportajda verilen ilk uzlaşmacı sinyal.

2

22 Eylül 2015, Seattle,
Karşılama Yemeği

Dünyada Tukidides Tuzağı diye bir şey yoktur. Ancak büyük güçler tekrar tekrar stratejik hesap hatası yaparsa bu tuzağı kendi elleriyle kurabilirler.

Bağlam: ABD'ye yapılan devlet ziyareti sırasında doğrudan mesaj.

İkinci Dönemeç: Kaçınılmazlığı Reddetme ve Alan Açma

9 Ekim 2023, Pekin - Chuck Schumer ile Görüşme

Tuzağın “kaçınılmaz olmadığını” ve dünyanın iki ülkenin ayrı ayrı gelişmesine yetecek kadar geniş olduğunu vurguladı.

Bağlam: ABD Senatosu heyetine verilen doğrudan teminat.

16 Kasım 2024, Lima APEC - Joe Biden ile Görüşme

Tuzağın “tarihsel bir kaçınılmazlık” olmadığını, yeni bir Soğuk Savaş’ın “savaşılmaması ve kazanılamaması” gerektiğini belirtti.

Bağlam: Liderler zirvesinde küresel kamuoyuna yönelik ‘sakinlik’ mesajı.

Üçüncü Dönemeç: Yüz Yüze Meydan Okuma ve Yeni Bir Teklif

Mayıs 2026, Pekin (Trump'ın Ziyareti)

Soru:

Çin ve ABD Tukidides Tuzağı'nı aşıp yeni bir büyük güç ilişkileri modeli kurabilir mi?

Uyarı: Tayvan konusundaki yanlış yönetimin doğrudan çatışmaya varabileceği eklendi.

Eylül 2026, Washington (Beyaz Saray)

İddia:

Tukidides Tuzağı aşılabilir.

Çerçeve: Rekabetin sağlıklı kalması ve çatışma çizgisine geçilmemesi talebi.
"Ulusal gençleşme ile Amerika'yı yeniden büyük yapmak birlikte yürüyebilir."

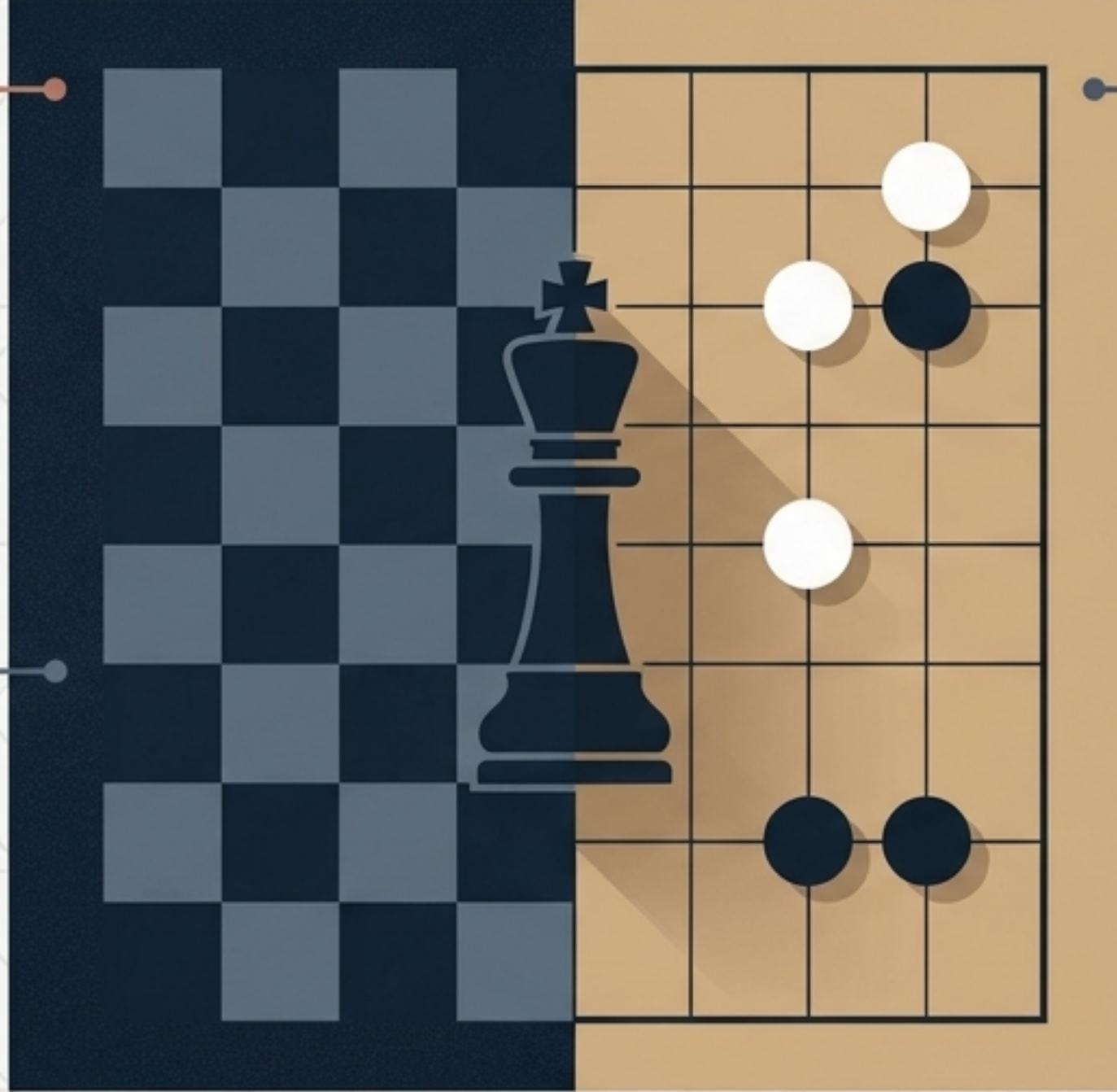
Farklı Oyunlar, Farklı Kurallar: Satranç ve Weiqi (Go)

Batı'nın Zihniyeti (Realizm):

Tukidides Tuzağı özünde Batılı, realist bir kavramdır. Güvenin bölünemez, gücün göreceli olduğuna ve "sıfır toplamı" (kazanan/kaybeden) bir yapıya inanır.

Batı'nın Zihniyeti (Realizm):

Tukidides Tuzağı özünde Batılı, realist bir kavramdır. Güvenin bölünemez, gücün göreceli olduğuna ve "sıfır toplamı" (kazanan/kaybeden) bir yapıya inanır.

Çin'in Zihniyeti (Shi Kavramı): Kissinger'a göre ABD Satranç oynarken, Çin Weiqi (Go) oynar. Odak noktası Shi (stratejik konum ve potansiyel enerji) yaratmaktır.

İki Farklı Stratejik Zihniyetin Anatomisi

	ABD (Satranç Modeli)	ÇİN (Go Modeli)
Nihai Hedef	Şahı mat etmek, tam zafer.	Boş alanlara yerleşmek, göreceli üstünlük.
Çatışma Tarzı	Karar verici çarpışma ve doğrudan yüzleşme.	Rakibin potansiyelini yavaşça zayıflatma ve esneklik.
Güç Anlayışı	Tek yönlü, sıfır toplam (birinin kazancı diğerinin kaybı).	Aşamalı konum kazanma, kuşatma ve ağ oluşturma.

Küresel Go Tahtasında Çin'in Güncel Hamleleri

Ağlar ve Platformlar

Kuşak ve Yol Projesi (BRI), Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ), BRICS genişlemesi.
(Rakibi kışkırtmadan konum kazanma).

Askeri Caydırıcılık

A2/AD (Geçişi ve Alanı Kapatma) kapasiteleri. (ABD'nin hareket serbestisini kısıtlayan, savunma yönlü derin tedbirler).

Diplomatik Söylem

'Birlikte çalışalım' çağrıları. (Go mantığının diplomatik yüzü; cepheden saldırmak yerine sistemi esnetme).

Bir Uyarı mı, Yoksa Örtülü Bir İlan mı?

Yerleşik bir gücü, kendi geleneğinin kurucu hikâyesiyle (Tukidides) uyarmak, güç dengesinin değiştiğini kabul etmektir. Bu cüret, zayıf bir aktörden gelemez.

- **Hegemonik Eşitlik:** Çin, 'hegemonya' kelimesini kullanmaktan kaçınarak, zımnen hegemonik eşitliği masaya koyuyor ('Doğu yükseliyor, Batı geriliyor' önkabulu).
- **Sorumluluğun Devri:** Çin sistemi 'kazan-kazan' yarışına davet ediyor. ABD bu çerçeveyi reddederse, olası bir çatışmanın faturası diplomatik olarak Washington'a kesilecek.

Analitik Nüanslar: Karşı Görüşler ve Gerçekler

Go da Bir Rekabettir

Weiqi (Go) sonuçta bir tarafın kazanıp diğerinin kaybettiği bir oyundur. Çin stratejik kültürünün (Alastair Iain Johnston'ın belirttiği gibi) sert realist bir damarı da vardır.

'Çin Kışkırtmaz' İddiası Tartışmalıdır

Güney Çin Denizi'ndeki yapay adalar ve komşularla yaşanan sınır gerilimleri, **Pekin'in de statükoyu zorladığının kanıtlarıdır.**

Retorik Her Zaman Niyet Değildir

Liderlerin 'barış çağrısı', aynı zamanda sorumluluğu karşı tarafa yüklemek için özenle seçilmiş, silahlaştırılmış bir stratejik hamle olabilir.

Tayvan Parantezi: Bir Kanıt Değil, Bir Kıskaç

Sıradan Bir İhtilaf Değil:

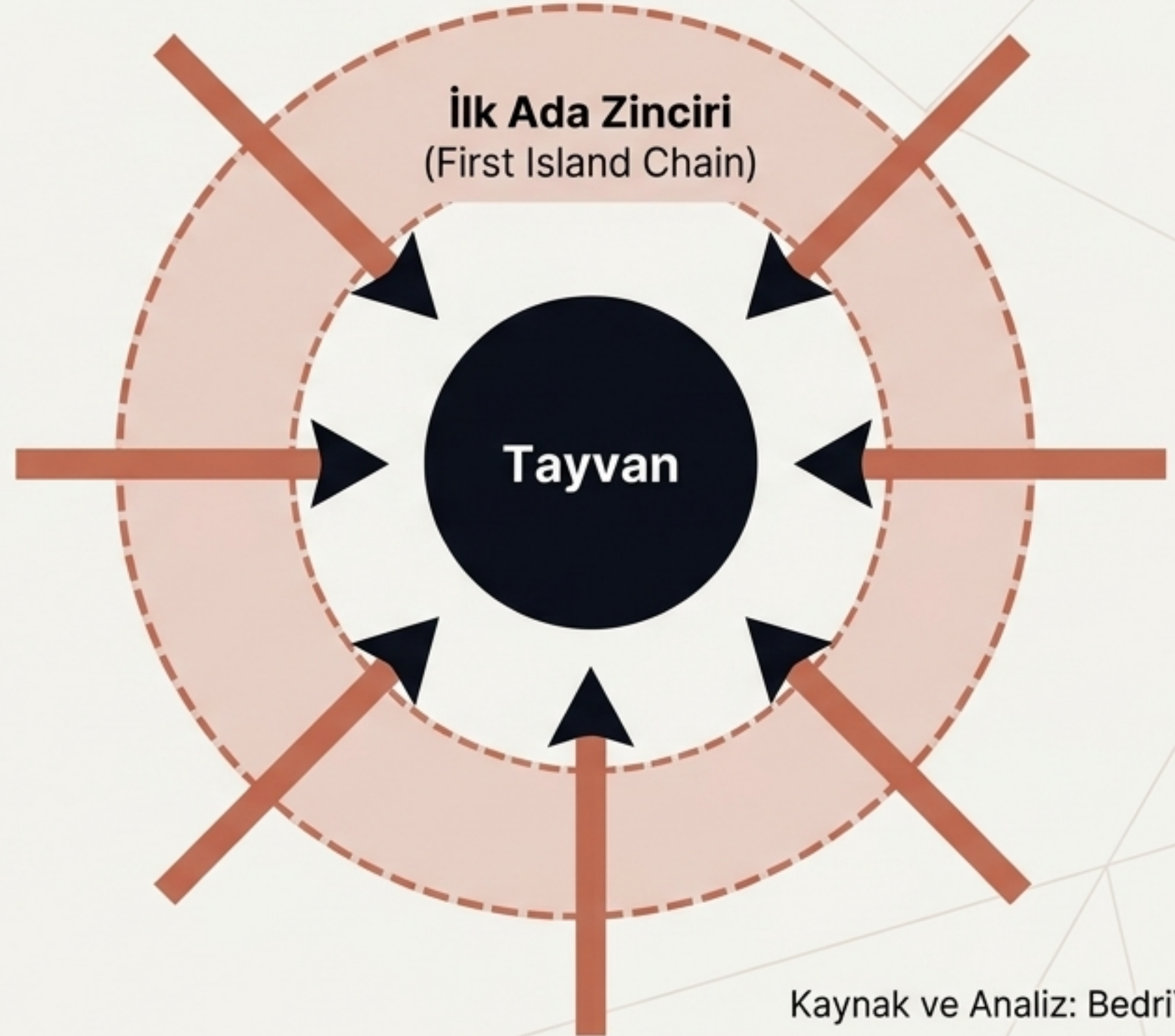
Sorun sadece Pekin ile Taipei arasında değildir; üçüncü bir gücün (ABD) stratejik çıkarlarıyla örölüdür.

ABD'nin Çevreleme Stratejisi:

Tayvan, ABD'nin 'ilk ada zinciri' stratejisinin tam ortasındaki en hassas halkadır.

Go Tahtasındaki Tuzak:

ABD burada sadece bir taş koymuyor; Pekin'in sabırsızlanıp hata yapmasını beklediği yapısal bir tuzak kuruyor.

Sonuç: Masadaki Son Taş

12 yıl, altı farklı kullanım ve tek bir hikâye: Tukidides Tuzağı'nı reddeden liderden, ABD'nin kalbinde "bu tuzağı aşabiliriz" diyen lidere geçiş tamamlandı.

Bu retorik, gücün paylaşılması teklifidir. Ancak Amerikan siyasi elitleri için gücü paylaşmak genellikle bir "teslimiyet" olarak algılanır.

Nihai Karar: Tahtadaki bir sonraki hamle sırası artık Washington'dadır.

İnfoğrafik Özet: Şi Cinping'in Tukidides Tuzağı Hamleleri

Satranç
(Mat / Sıfır Toplamlı)

Go
(Konum / Göreceli Üstünlük)

Uyarı değil, Hegemonik Eşitlik İlanı.